

Tega leta se je uvela slovenščina tudi v gimnazijo, kjer jo je poučeval še nadalje Metelko do 1857. leta dopolnivi štiridesetletnico svojega učiteljevanja iz slovenščine.

Vodnik, Kopitar in Ravnikar so tista trojica, ki je vzdignila slovenščino iz stoletnega spanja, otresla jo ptujega, nepravega duhá, očistila in izlikala, da je pokazala zopet svoje zalo lice ter se jej ni treba sramovati drugih, ponósnejših sestríc slovanskih.

Pozdravlja Te

Tvoj

P. B.

—x—

Prirodopisno-natoroznansko polje.

Túr ali zober.

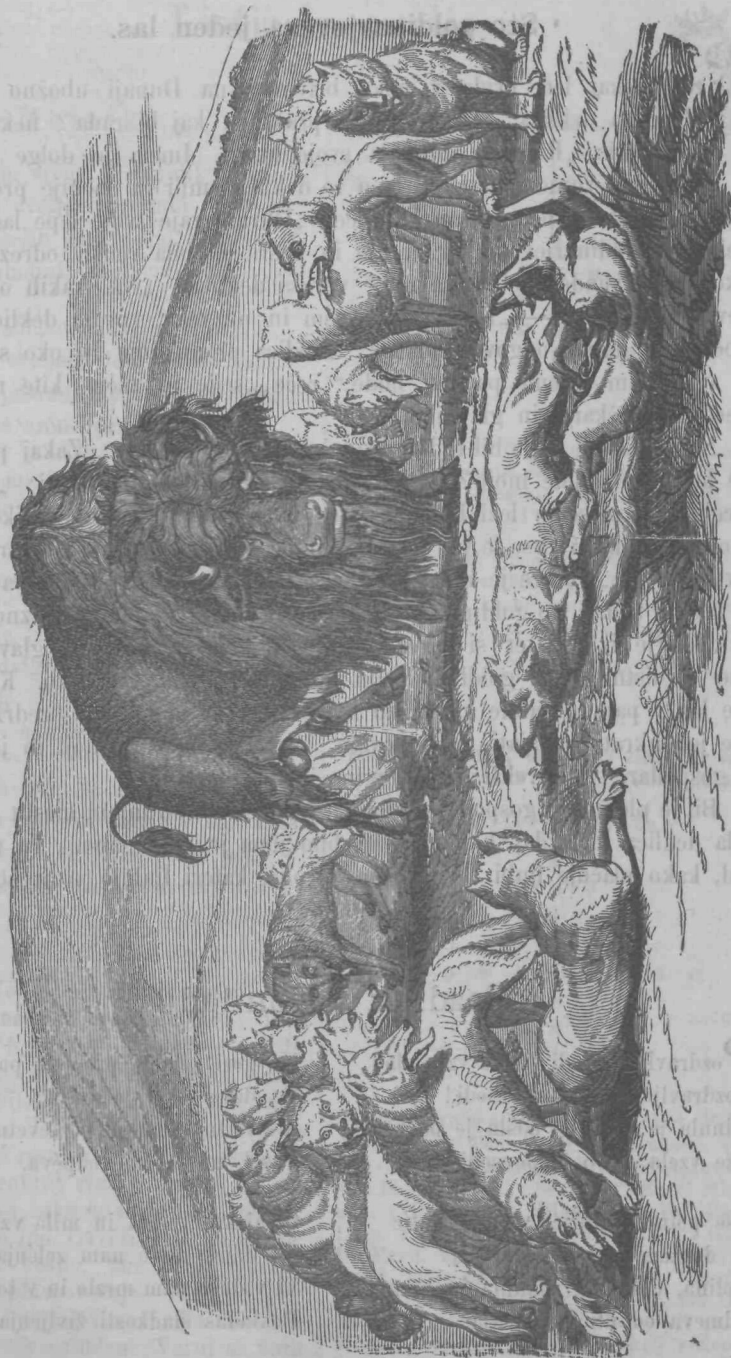
imenom túr značimo navadno dve različni živali, kateri pa je treba dobro ločiti drugo od druge. Túra (Auerochs, Bos primigenius), ki je imel zeló dolge in gladke roge ter je bil našemu domačemu volu jako podoben, zatrli so vže davno popolnoma. To ime, ki znači zárodnika našega domačega goveda, prideli so kasneje po krivem zobru (Wisent, Bos bison), ki se še dandanes najde v bialoviškem gozdu v Litvi na Ruskem, kder jih skrbno čuvajo, da popolnem ne zamró. Zober je nekaj živel po vsej Nemčiji. Rimljanom je bil znan pod imenom Bónasus, a v srednjem veku so ga imenovali Bison in še le kasneje, ko túra več ni bilo, jeli so ga po krivem imenovati: túr. Zober se šteje med največje evropske sesalce ter je zeló močnega in krepkega trupla. Glava mu je debela in nosi zvzita, precej kratka, svitlo-črna, spodaj počrez nagrbana roga. Od visokih grbastih pleč se mu hrbet spušča nizzdoli proti repu in zadnji konec njegovega trupla je videti mnogo slabejši in šibkejši od prednjega. Kratek pa debel vrat brez podvratnika nosi strahovito grivasto glavo z velikimi očmi, ki imajo nekaj divjega in grozečega v sebi. Čelo ima tako široko, da je poljski kralj Žiga med roga posadil tri može, kakor nam pripoveduje Herberstain.

Zobri pasó travo, obgrizujejo brstje in listje ter glojejo tudi skorjo z dreves, jelšova jim mora posebno dobro tekneti, ker so jelše včasih vse oguljene; za jelovino ne marajo. Po zimi jim pokladajo tudi senó, ali si ga pa zobri sami vzemó iz stoga.

Razdražen zober je strašanska žival. V jezi suče zarudele, grdoglede oči, pobesi glavo, pomoli višnjav jezik iz gobca, z nogami grebe in tepta, viha rep in končno se zakadi v stvar ali človeka, ki ga je razdražil, s tako silovitostjo, da je gróza.

Volkovi in medvedi se ne poloté radi zobra, ker vedó, da bi je na roge zasadil; v globokem snegu pa vender napade tolpa volkov tudi starega zobra in ga, kakor pripovedujejo, tudi obvlada.

Zobrovo meso je prav okusno in tečno, posebno od krav in telet. Koža se ustroji; iz rogov izdelujejo kupe ali čaše in različne druge stvari. Zobri se ne dadó krotiti. Mladi so še precej prijazni ali pozneje so zeló hudobni in togotni. Z domačim govedom živi v velikem sovraštvu ter ga ne more videti.

Tur med volkovi.

V severnej Ameriki ima zober bližnjega sorodnika, ki se amerikanski túr ali bizon (bivol) imenuje. Naš rojak škof Baraga nam je prav zanimivo popisal lov na te živali pri Indijanih v severnej Ameriki. Amerikanski bizoni se pasó v velikih čredah na tisoče in tisoče po travnatih stepah severne Amerike.